א) וכולן רשאין כהנים לשנות באכילתן לאכלן צלויין שלוקין ומבושלין ולתת לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר' ישמעאל א] אמר ליה הנה לתרומת תבלין דרבנן איתיביה ב) א אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שממעט באכילתה ור' שמעון מתיר אישתיק ליה כי אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה אמאי לא תותביה מהא ג) ב אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה ד) שלא יביאו קדשים ב] לבית הפסול ור' שמעון מתיר א"ל אביי ולאו מי אותביתיה מהא דתבלין ואמר לי הנה לתרומת תבלין דרבנן הכא ג] נמי (תרומה) תרומת ירק דרבנן אי הכי איפכא מיבעיא ליה למיתני ירק של תרומה בשמן של שביעית ולאו מי אותביתיה ממתני' דמתיר רבי שמעון ואמר לי דאיערב הכא נמי דאיערב אי דאיערב מאי טעמייהו דרבנן מידי דהוה אאשם ושלמים מי דמי התם אית ליה תקנתא ברעייה הא לית ליה תקנתא ברעייה הא לא דמי אלא לחתיכה שבחתיכות דכיון דלית תקנתא דאוכל ד] כחמור שבהן מתקיף לה רבינא מי דמי חתיכה שבחתיכות לית לה תקנתא כלל האי אית ליה תקנתא בסחיטה ורב יוסף היכי נסחוט נסחוט טובא קא מפסיד בשביעית נסחוט פורתא סוף סוף איערובי מיערב איתיביה ה) רבי שמעון אומר ג למחרת מביא אשמו ולוגו עמו ואומר אם של מצורע ה] הרי זה אשמו וזה לוגו

וכולן הכהנים רשאין כו'. משנה היא בפ' כל התדיר (לקמן דף צ:) וגבי קדשים קאי: **לשנות באכילתן כגון לאכלן צלויין כו'.** אמר ו] קרא לך נתתים למשחה (במדבר יח) לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין ו): **ותבלי תרומה.** ואע"ג דקא ממעט בזמן אכילת תרומה: **אין לוקחין תרומה.** הכהנים בכסף מעשר שני בירושלים: **מפני שממעט באכילתה.** במקום אכילתה דמעכשיו לא יאכלנה אלא בירושלים: **כי אתא.** אביי קמיה דרב יוסף: **א"ל אמאי לא תותביה.** נמי מהא: **לבית הפסול.** כשצריך לאכול השמן בזמן השביעית: **ה"נ דרבנן.** תרומת ירק: **אי הכי.** דמשום דרבנן הוא: **איפכא מיבעיא ליה למיתני.** אין מבשלין ירק של תרומה בשמן שביעית ורבי שמעון מתיר אבל השתא שמן תרומה דאורייתא היא דכתיב (שם) כל חלב יצהר וקא שרי ר"ש: **דאיערב** ח]. שמן בירק ועל כרחו יבשלם יחד כדמפרש לקמיה דאי אפשר לסוחטו כולו ממנו: **הא לא דמי כו'.** סיומא דקושיא הוא: **חתיכה בחתיכות.** מתני' היא וקתני תאכל כחמור שבהן ואפילו לרבנן והכא נמי אי בדאיערב עסקינן לא הוו פליגי רבנן עליה: **וקמפסיד בשביעית.** ורחמנא אמר ז) לאכלה ולא להפסד: **למחרת.** בספק מצורע מוחלט וספק אינו מוחלט קאי. למחרת ביום השמיני: ח) **שחיטה בצפון ובהונות.** כחומר אשם: **וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.** כחומר שלמים. והא

אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני שממעט באכילתה. פי' בקונט' דמתחלה שריא לאונן כדאמר בפ' הערל (יבמות דף עג.) זרות אמרתי לך ולא אנינות והשתא אסירא דמעשר אסור לאונן וגם בעי חומה ותרומה לא בעי חומה ומתוך המשנה משמע שאין הקפידא משום תרומה אלא משום מעשר דמעיקרא שרי לזרים והשתא אסור וגרסי' בסדר המשנה ט) באכילתן ט] כו' והכי איתא במס' מעשר שני (פ"ג מ"ב) אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שהוא ממעט באכילתו ור"ש מתיר אמר להם ר"ש אם הקילו בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פיגול ונותר ולא נקל בתרומה מה י] לי היקל בזבחי שלמים שכן מותרין לזרים נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים פירוש אמר ר"ש אם הקלנו ליקח שלמים מכסף מעשר אע"פ שמביא המעשר לידי פסול פיגול ונותר כ"ש שלוקחין תרומה הקלה מכסף מעשר אמרו לו אם לוקחין שלמים שמותרין לזרים כמו מעשר אבל אין לוקחין תרומה שגורם למעשר להיות אסור לזרים. הגה"ה:

י) **למחרת** מביא אשמו ולוגו עמו. פירש בקונטרס למחרת יום שמיני ובמנחות (דף קה.) פי' למחרת יום ששים והכל אחד דאספק נזיר טמא וספק מצורע טמא קאי כדמוכח בתוספתא דנזיר פרק בתרא והכי איתא התם ספק נזיר טמא וספק יא] נזיר טהור אבל נזיר ודאי היה ספק מצורע טמא פירוש מוחלט ספק מצורע טהור פי' שטהר כבר אבל מצורע ודאי היה פירוש בחד גברא איירי שיש בו כל ספיקות הללו אוכל בקדשים לאחר ששים ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה ועשרים יום כיצד אמרו לו נזיר טמא אתה לא ומנה שבעה הזה יב] ושנה גלח והביא קרבן מנה שבעה יג] ומבקש לגלח אמרו לו נזיר טהור אתה ואין טהור מגלח פחות משלשים יום לא ומנה עשרים ושלשה יום להשלים שלשים ומבקש לגלח אמרו לו נזיר טהור אתה ואין נזיר מגלח אלא על הדמים פירוש יד] שלש בהמות חייב להביא חטאת עולה ושלמים ועל אחת מהן יכול לגלח וחטאת בהמה אינה באה על הספק ושלמי נזיר נמי טעונין תנופה וזה אין יכול להניף מפני שהוא ספק מצורע טמא אבל עולה יכול להביא על תנאי והיינו דקתני כילד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה עליה ואומר אם טהור אני הרי זו חובה ואם לאו הרי זו נדבה כילד הוא עושה להחמיר עליו מביא פיילי של חרס חדשה ונותנין לתוכה רביעית מים חיים ומביא [שתי] צפורי דרור כדין כל המצורעין ביום תגלחתן וחטאת העוף פירוש כדין נזיר טמא דשמא נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה ואינו מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאתו של טומאה (יס) שחטאתו מעכבתו מלמנות נזירות טו] אבל אשמו אינו מעכבו ומשיגלח תגלחת טומאה הוא אסור לגלח עד שימנה נזירות טהרה ולהכי צריך להביא חטאת נזירות טומאה למנות נזירות טהרה ולגלח בסופה לטהרת צרעתו והאשם ישהה עד תגלחת הטומאה טז] שיעשה אחרי טהרתו בודאי מן הצרעת שאותה תעלה לו ודאי לטומאת נזרו כמו שמפורש בסוף הברייתא דימי צרעתו אין עולין לימי נזרו ותגלחת צרעתו אינה עולה לתגלחת נזרו כדאמרי' בפ' מי שאמר הריני נזיר מגלח (נזיר דף יז:) ובפ' ב' נזירים (שם דף ס.) ומה שמביא חטאתו ביום תגלחתו היינו כר' עקיבא דאמר במס' נזיר [דף מד:] אם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום והכא נמי הוי כגילח בשמיני שהרי שוהה תגלחתו ומתנה על חטאתו ואומר אם טמא אני חטאת מחובתי ועולה נדבה פירוש עולה שאמרנו למעלה ואם טהור אני עולה מחובתי וחטאת העוף ספק ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שהמצורעים מגלחים יז] ומביא עולת בהמה ומתנה עליה כו' ונראה שחסר מן התוספתא וסופר שלשים יום וגרסי' ומביא עולת בהמה כו' שהרי ספק נזירות טהרה הוא מונה ואינו יכול לגלח תגלחת שניה לצרעתו עד שיזרוק עליו אחד מן הדמים ויביא עולה, וחטאת ושלמים וישהה יח] עד סוף נזירות טהרה שאחר טהרת צרעתו שעולה בודאי ואומר אם טמא אני פירוש אם טמא הייתי בתגלחת ראשונה העולה ראשונה נדבה היתה וזו תהא חובה וחטאת העוף שהבאתי בתגלחת ראשונה מחובתי ואם טהור אני עולה ראשונה חובה וזו נדבה שתגלחת זו של עכשיו אינה כלום וחטאת העוף ספיקו יט] מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך מצורעין ותגלחת זו היתה ראויה ליעשות בסוף שבעת ימי ספרו מתגלחת ראשונה אבל לא היה יכול משום דגילוח ספק מצורע אינו דוחה איסור גילוח הנזיר רבי שמעון אומר מחר כ] יביא אשמו ולוג בידו כדין מצורע בשמיני שלו והוא יום ששים ואחד ומתנה עליו לפי שהוא ספק מצורע וחטאת מצורע שמעכבת טהרתו אינו יכול להביא מבהמה שאין חטאת בהמה באה על הספק לפיכך יביא חטאת העוף ואם הוא עשיר יכתוב נכסיו כא] לאחרים ויהא עני ויביא קרבן עני דהיינו עוף ור' שמעון לטעמיה דאמר במס' ערכין (דף יז:) אפי' היה עשיר בשעה שהביא ליפוריס או בשעת הבאת אשם והעני הכל הולך אחר חטאת ואפי' לתנאי דפליגי עליה איכא לאוקמא להא דהכא ולפרושי יכתוב נכסיו לאחר מעיקרו ומתנה על חטאת העוף ואומר אם טמא הוא פירוש אם מצורע הוא הרי זו חובתו ואם לאו הרי זו ספיקו ואוכל בקדשים מיד אבל לשתות יין וליטמא למתים אינו יכול שאין ימי נזרו עולין לו מתוך ימי צרעתו כילד יעשה לדברי בן זומא שאינו כב] מצריך לבקש אחד מן השוק לידור כנגדו בנזיר כמו שמצריך ר' יהושע בפרק שני נזירים (נזיר דף נט:) סופר שלשים יום ומביא עולת בהמה ומגלח פירוש ספק תגלחת טומאה וספק תגלחת טהרה דשמא מצורע היה ונזיר טמא ולא עלו לו אחת מתגלחותיו לנזירותו רק לצרעתו שאין ימי נזרו עולין מתוך ימי כג] צרעתו ולסוף שבעה אחר טהרת ימי צרעתו אינו יכול לגלח דשמא נזיר טהור הוא אבל הזאה לא בעי שכבר הזה ושנה ואפי' לסוף שלשים אינו יכול עד כד] שיזרוק עליו אחד מן הדמים ומביא חטאת העוף משום ספק תגלחת טומאה שאינו יכול להתחיל מנין נזירות טהרה עד שיביא חטאת וכדפרישית ומתנה עליה כתנאי שלמעלה בתגלחת ראשונה וה"ה שיש להתנות שאם אינו נזיר עכשיו כלל שכלתה נזירתו מתגלחת שלמעלה העולה נדבה וחטאת העוף ספיקו אך התנא לא חש לפרש כל זה וסופר כה] שלשים יום ומביא קרבנותיו שלמים כו] ודאי עולת כז] בהמה ספיקו ומתנה עליה ואומר אם טמא הייתי בתגלחת שלישית העולה ראשונה

מסורת הש"ס

א) לקמן צ: ירושלמי שביעית פ"ח ה"ז, ב) מע"ש פ"ג מ"ב, ג) שביעית פרק ח משנה ז, ד) [בכורות ס:], ה) נזיר ס. מנחות קה. נדה ע. ירושל' נזיר פ"ח ה"ב, ו) לקמן צא., ז) פסחים נב:, ח) שייך לע"ב, ט) ירושלמי מע"ש פ"ג ה"ב, י) עיין ברמב"ם פ"י מהל' נזירות וכ"מ וע' רש"ק.

שינויי נוסחאות

א] צ"ל **ר' שמעון** (ש"מ וגליון. וכ"ה במשנה להלן). **ועי' תיבת הקדש: ב]** תיבת קדשים מוחק בש"מ. ובמשניות הגיר' שלא יביאנו לידי פסול: **ג]** צ"ל הכי נמי דרבנן והשאר נמחק (*ש"מ): **ד]** בד"ו תאכל: **ה]** מצורע הוא הרי (*ש"מ): **ו]** דאמר (ש"מ וצ"ק): **ח]** בח"נ תיקן דאי איערב. וקאי לפרש אליבא דרבנן, עש"ב. וע' פ"מ: **ט]** באכילתו והכי כצ"ל ותיבת כו' נמחק (ש"מ): **י]** צ"ל אמרו לו מה אם היקל בזבחי (ש"מ. וכ"ה במשניות): **יא]** צ"ל ספק (ש"מ): **יב]** הַזֵּה וְשָׁנָה גִּלֵּחַ וְהֵבִיא: **יג]** צ"ל שבעה והזה ושנה ומבקש (צ"ק): **יד]** פירוש עד שיזרק הדם עליו, דשלש בהמות כו' כצ"ל (צ"ק): **טו]** צ"ל נזירות טהרה (ש"מ): **טז]** ר"ל דהאשם נזיר טמא ישהה עד תגלחת נזירות הטומאה שהיא התגלחת השלישית. והצ"ק הגיה שניה (במקום הטומאה). ואינו מובן. עי' ח"ד ובאה"מ: **יז]** מגלחים ואחר גילוח זה כתוב בתוספתא ומביא כו' כצ"ל (צ"ק): **יח]** צ"ל ישהה (ש"מ): **יט]** צ"ל ספק ומגלח (ש"מ): **כ]** צ"ל למחר (ש"מ): **כא]** כ"ה לשון התוספת' שם. ובתוס' נזיר (נו ע"א) כתבו יפקיר נכסיו: **כב]** צ"ל פי' שאינו (ש"מ): **כג]** תיבת ימי נמחק (כי"ב וג'): **כד]** צ"ל לגלח עד (ש"מ וצ"ק): **כה]** וסופר (צ"ק): **כו]** בירושלמי דנזיר פ"ח ה"ב גרים בברייתא שלמין והיינו דמביא כל קרבנותיו בשלמות. כ"פ הפני"מ וקה"ע שם. וכ"כ תוס' נזיר ס' ע"א ד"ה רביעית. וכן פי' בחס"ד על התוספתא. אבל התוס' דידן הביאו דר"ל קרבן שלמים ומש"ה מקשו להלן אמאי לא הזכיר גם חטאת בהמה: **כז]** ועולת (כי"ב וצ"ק):

ליקוטים

השייך לעמ' זה ר' בעמ' קודם ומתנה עליהן ויאמר אם מצורע אני הרי זה אשמי ואם לאו הרי זה שלמי נדבה. אשם זה נשחט בצפון וטעון מתן בהונות וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונאכל לזכרי כהונה. ולא הודו לו חכמים לרבי שמעון שמביא קדשים לבית הפסול. להביא חטאת בהמה אין יכול שאין חטאת בהמה באה על הספק, להביא חטאת העוף אין יכול שהעשיר שהביא קרבן עני לא יצא. כיצד עושה יכתוב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני נמצא עני מביא חטאת העוף ומתנה עליהם ואומר אם מצורע אני הרי זה חטאת ואם לאו הרי זה ספקי. ואוכל בקדשים מיד, אבל לשתות יין וליטמא אין יכול שאין ימי נזרו עולין לו בתוך ימי צרעתו. כיצד תעשה לו כדברי בן זומא סופר שלשים יום ומביא עולת בהמה ומגלח, ומביא חטאת העוף ומתנה עליה ואומר אם טמא אני חטאת מחובתי ועולה נדבה, ואם טהור אני עולה מחובתי וחטאת ספק. וסופר שלשים יום ומביא קרבנותיו שלמים, ומביא עולה ומתנה עליה ואומר אם טמא אני עולה הראשונה חובה וזו נדבה והחטאת העוף מחובתי, אם טהור אני עולה הראשונה נדבה וזו חובה והחטאת העוף ספקי. ומגלח ואוכל בקדשים לאחר ששים יום, ושותה יין ומטמא למתים מיד. במה דברים אמורים בזמן שנזר שלשים, אבל נזר שנים עשר חדש אוכל בקדשים לאחר שתי שנים ושותה יין ומטמא למתים לאחר ארבע שנים. טמא בספק ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושותה יין ומטמא למתים לאחר ששים ושמונה יום. טמא בודאי ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבעה יום, שותה יין ומטמא למתים לאחר שבעים וארבעה יום. טמא בודאי ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושותה יין ומטמא למתים לאחר ארבעים וארבעה יום. ע"כ. **ולפרש** התוספתא כפי מה ששנויה לפנינו יש להקדים שהמצורע צריך ב' תגלחות, אחת מיד כשנטהר ומביא צפרים ואח"כ טובל ואז טהור מלטמא משכב ומושב. והשנית אחר ימי ספרו. ושתיהן כשהן בספק אין דוחות את הנזירות. ולעולם אין תגלחת אחת עולה לכאן ולכאן. וימי צרעתו וכן ימי ספירו אין עולין לו לימי נזירותו. וכשמגלח המצורע תגלחת שניה, מביא למחרתו ב' כבשים אחד לעולה ואחד לאשם וכבשה אחת לחטאת, ואם דל הוא כבש אחד אשם ושתי תורין אחד חטאת ואחד עולה. והנזיר טמא אחר שמזה ושונה וטובל מגלח, וביום שלאחריו מביא כבש לאשם ושתי עופות אחד חטאת ואחד עולה ואפילו עשיר. ואחר שהביא חטאתו יכול למנות ימי נזירות הטהרה שסתר, שהאשם והעולה אינן מעכבין. והנזיר טהור אחר מלאת מביא כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים ומגלח אחר הבאת קרבנותיו (חסדי דוד שם):

ולפרש התוספתא כפי מה ששנויה לפנינו יש להקדים שהמצורע צריך ב' תגלחות, אחת מיד כשנטהר ומביא צפרים ואח"כ טובל ואז טהור מלטמא משכב ומושב. והשנית אחר ימי ספרו. ושתיהן כשהן בספק אין דוחות את הנזירות. ולעולם אין תגלחת אחת עולה לכאן ולכאן. וימי צרעתו וכן ימי ספירו אין עולין לו לימי נזירותו. וכשמגלח המצורע תגלחת שניה, מביא למחרתו ב' כבשים אחד לעולה ואחד לאשם וכבשה אחת לחטאת, ואם דל הוא כבש אחד אשם ושתי תורין אחד חטאת ואחד עולה. והנזיר טמא אחר שמזה ושונה וטובל מגלח, וביום שלאחריו מביא כבש לאשם ושתי עופות אחד חטאת ואחד עולה ואפילו עשיר. ואחר שהביא חטאתו יכול למנות ימי נזירות הטהרה שסתר, שהאשם והעולה אינן מעכבין. והנזיר טהור אחר מלאת מביא כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים ומגלח אחר הבאת קרבנותיו (חסדי דוד שם):

עין משפט
נר מצוה

לד א מיי' פ"ז מהלכות מעשר שני הלכה יא:

לה ב מיי' פרק ה מהלכות שמיטה ויובל הלכה ד:

לו ג מיי' פ"י מהלכות נזירות הלכה ז:

מוסף רש"י

הנה לתרומת תבלין דרבנן. דראשית דגנך תירושך ויצהרך כתיב (פסחים מד.) **למחרת מביא אשמו.** בתוספתא נזירות קתני לה, מי שהיה ספק נזיר טמא וספק טהור, ספק מצורע מוחלט טמא ספק טהור, אוכל בקדשים אחר ס' יום כו', ר' שמעון אומר למחרת יום ששים מביא אשמו כו' (מנחות קה.). למחרת של טבילתו שהוא יום הבאת קרבנותיו מביא את אשמו כו' (נדה ע.):

נוסחאות רש"י כת"י

וכולן רשאין כהנים. משנה היא לקמן בפ' כל התדיר (דף צ:) כל הקדשים רשאין הכהנים לשנות באכילתן כו' דכתיב בהו לך נתתים למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: **ותבלי תרומה.** אע"ג דקא ממעט זמן אכילת תרומה: **אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני שממעט.** במקום אכילתה דאין מעשר שני נאכל אלא בירושלים: **כי אתא.** אביי לקמיה דרב יוסף: **אמר ליה אמאי לא תותביה.** מהאי נמי: **לבית הפסול.** שצריך לאכול השמן בתוך זמן הביעור: **הכא נמי דרבנן.** תרומה ירק. והיינו דפריך ליה אי הכי דבתרומה דרבנן איירי איפכא מיבעי ליה אין מבשלין ירק של תרומה בשמן של שביעית אבל השתא דתנא תרומה שמן הא דאורייתא היא דכתיב ראשית דגנך תירושך ויצהרך ואפ"ה שרי ר' שמעון: **דאיעריב.** שמן בירק חי ועל כרחו יבשלם יחד כדמפרש ואזיל שאי אפשר לסוחטן שלא ישאר קצת: **הא לא דמי כו'.** סיומא דקושיא היא: **חתיכה בחתיכות.** מתני' היא דקתני יאכלו כחמור שבהן ואפי' רבנן מודו בה והכא נמי אי בדאיערב עסקינן לא הוו פליגי רבנן: **קא מפסיד בשביעית.** ורחמנא אמר לאכלה ולא להפסד: **למחרת מביא אשמו ולוגו עמו.** גבי ספק מצורע תניא לה בתוספתא במסכת נזיר: **למחרת.** ביום השמיני מביא אשמו ולוגו עמו כו':

שיטה מקובצת

הכי נמי דרבנן. פ"ה דמיירי בתרומת ירק דרבנן ועל זה פריך אי הכי איפכא מבעיא ליה דנהוי מוכח בברייתא דמיירי בתרומה דרבנן. וזה דוחק דאיך היה טועה בזה לומר דמיירי בתרומת ירק דרבנן, דבברייתא מזכיר בהדיא שמן של תרומה. לכך נראה דה"פ ה"נ דרבנן פי' דשמן של תרומה דקתני בברייתא מיירי בשמן שומשמין ואגוזים דתרומה דידהו לא הויא אלא מדרבנן דמדאורייתא לא הויא תרומה אלא שמן של יצהר, ועליה פריך אי הכי דמיירי בתרומה דרבנן איפכא מבעיא ליה למימר ירק של תרומה בשמן של שביעית דלא ליתי למטעי כלל בתרומה דאורייתא, אלא ש"מ דבתרומה דאורייתא מיירי, ומשני דמיירי דאיערב כבר: מ"ט דרבנן מידי דהוה **אאשם** ושלמים. פי' דאמרי אינהו ירעו דחיישינן (להבאת) [להבאה] לבית הפסול גליון: **תוד"ה אין לוקחין.** **פי'** בקונטרס כו'. ולא נהירא דאי קאי אתרומה הוי ליה למימר מעשר אין לוקחין בדמיהן תרומה כדלעיל, דלעולם מה שאין ממעט באכילתו פתח ברישא. ועוד מתוך המשנה כו' [ככתוב בתד"ה אין] לכך נראה דגרסי' באכילתו שהמעשר נאכל לכל ותרומה לכהנים (מהר"פ): ד"ה למחרת. פי' בקונטרס למחרת יום שמיני. נ"ב ומיירי בספק נזיר טמא ומצורע (תוס' אחרות): **אי** קודם מתן שבע כו'. פי' כיון שהקומץ שמפריש מן הלוג עולה לאישים נמלא כל שירי קומץ